

RAADSVORSTEL
status: B

Agendapunt:	11
Onderwerp:	Windenergie (aanvulling op behandeling 23 april 2007)
Commissie:	25-06-2007, nr. 5
Raadsvoorstel:	12-06-2007, nr. 556
Raadsagenda's:	24-09-2007 22-10-2007
Portefeuillehouder :	dhr. E. Goldsteen
Beleidssterrein:	- Ruimtelijke ordening en bouwzaken
Programma:	9. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
Ter inzage (o.m.) :	- (concept) brief van de provincie Overijssel gericht aan de gemeente Zwolle - brief Zwolle (wordt nog aangeleverd) - overeenkomst Zwolle-Dalfsen-provincie Overijssel (concept, wordt nog aangeleverd) - visualisaties
Informant:	Henk Lammertsen E. h.lammertsen@dalfsen.nl T. (0529) 488 235

Voorstel:

Uw raad wordt voorgesteld:

- Instemmen met toestaan van windturbines in de gemeente Dalfsen door planologisch plaatsing van een lijnopstelling in het Dalfserveld, initiatief Hooislagen, mogelijk te maken;
  - Instemmen met het sluiten van een overeenkomst met de gemeente Zwolle die ook door de provincie Overijssel wordt ondertekend, waarin afspraken worden gemaakt over de afstemming tussen de te plaatsen opstellingen (1 + 3).
-

Inleiding:

Op 23 april 2007 heeft uw raad kennisgenomen van het voorstel voor plaatsing van windturbines in de gemeente Dalfsen. In het Raadsvoorstel dat op 23 april 2007 in de Raadscommissie is behandeld, is al veel achtergrondinformatie verstrekt. Om niet in herhaling vallen wordt zo mogelijk concreet ingegaan op de wensen van uw raad.

Tijdens de behandeling is door u meegedeeld dat u de voorkeur hebt voor plaatsing in Dalfserveld en als tweede beste optie plaatsing in combinatie met Zwolle in Tolhuislanden/Nieuwleusen-West als de gemeente Zwolle geen andere mogelijkheden heeft.

Door uw raad zijn de volgende vragen en opdrachten meegegeven die voor de besluitvorming beantwoord moeten worden:

- Treed nogmaals in overleg met de gemeente Zwolle om duidelijkheid te krijgen over de vraag welke locatie voor Zwolle haalbaar is;
- Onderzoeken of het mogelijk is de geprojecteerde lijnopstelling in Tolhuislanden (gemeente Zwolle) langs het spoor naar het zuiden, richting Hessenpoort, te verschuiven;
- Welke opstelling er ook komt maak afspraken met de gemeente Zwolle over de onderlinge afstemming in kleurgebruik, hoogte en type molens;
- Leg gemaakte afspraken met de gemeente Zwolle op enigerlei vorm vast.

In dit voorstel zal op deze vier punten worden ingegaan en antwoord worden gegeven.

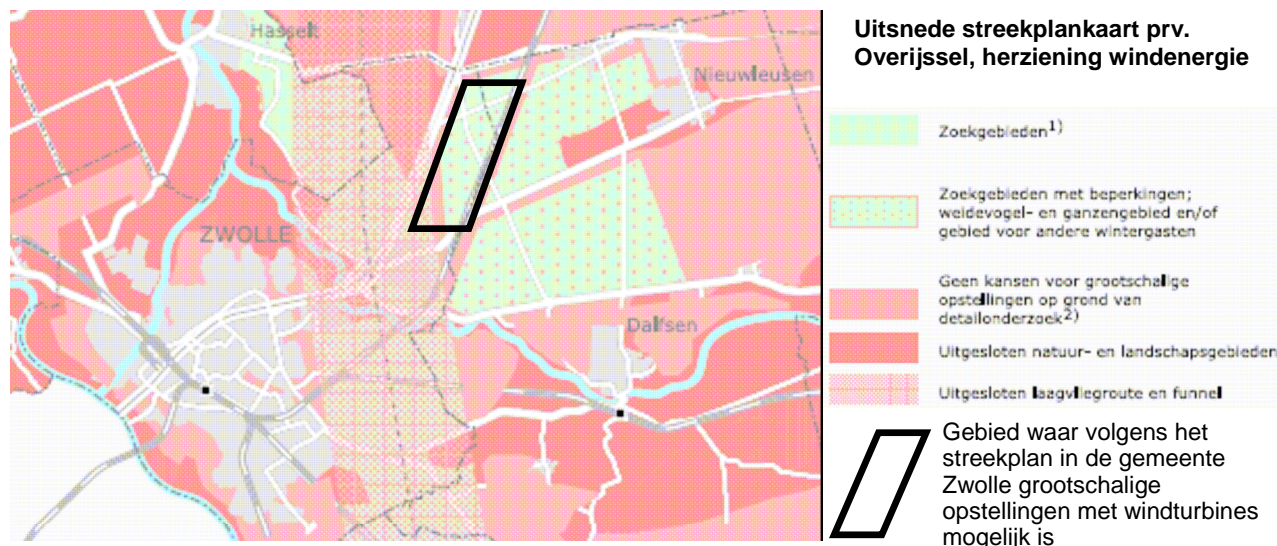
Beleidskader en rol gemeente:

Allereerst wordt opgemerkt dat alle besproken opstellingen binnen het geldende beleid en gemaakte afspraken passen. Over combinaties van opstellingen kan verschillend gedacht worden terwijl deze wel, mits goed op elkaar afgestemd, landschappelijk inpasbaar zijn. Windturbines die binnen een bepaalde afstand tot elkaar staan moeten goed op elkaar worden afgestemd. De afstemming vindt plaats door hoogte, type en kleurgebruik op elkaar af te stemmen.

Op 26 april heeft in aanwezigheid van gedeputeerde Rietkerk, wethouder Van Dooremolen (Zwolle) en wethouder Goldsteen een bestuurlijk overleg in het provinciehuis plaatsgevonden.

Tijdens dit overleg is verslag gedaan van de commissievergadering gehouden op 23 april 2007. Uw standpunten zijn meegedeeld waaronder de eerste en tweede voorkeur in opstelcombinaties en het verzoek aan de gemeente Zwolle nogmaals te onderzoeken of het verschuiven van de opstelling Tolhuislanden langs de westzijde van het spoor naar het zuiden mogelijk is. Verder is aan de gemeente Zwolle gevraagd naar alternatieve locaties om grootschalige opstellingen met windturbines te plaatsen.

Door Zwolle is nogmaals aangegeven dat op het grondgebied van Zwolle alleen maar in Tolhuislanden mogelijkheden zijn om windturbines te plaatsen.

In de partiële streekplanherziening is een kaart opgenomen waarop de gebieden zijn aangegeven waar windturbines geplaatst kunnen worden en waar plaatsing uitgesloten is. Op deze kaart zijn de gebieden Dalfserveld, Nieuwleusen-West en Tolhuislanden, uit de Beleidsvisie, aangemerkt als één gebied met de aanduiding *Zoekgebieden met beperkingen*.

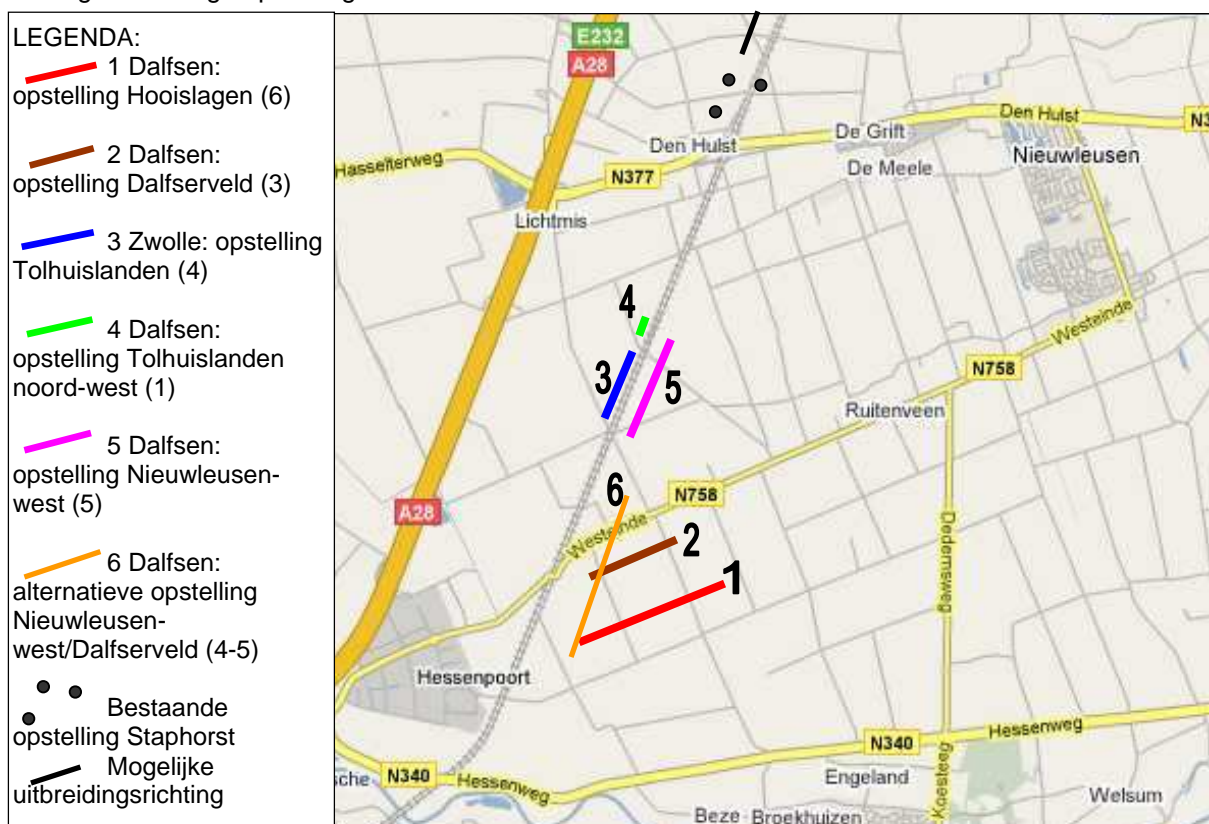
Uit de streekplankaartuitsnede hierboven blijkt dat in de gemeente Zwolle alleen in het verlengde van de Hessenpoort, in Tolhuislanden, de mogelijkheid heeft voor het plaatsen van een grootschalige opstelling met windturbines.

Alternatieven:

In het bestuurlijk overleg op 26 april 2007 is afgesproken nogmaals enkele alternatieven tegen het licht te houden. Hierbij is ook gekeken of het mogelijk is de in de gemeente Zwolle te plaatsen windturbines naar het zuiden te schuiven. Van de gekozen zes opstellingen worden vier combinatiemogelijkheden in een matrix gepresenteerd. Met behulp van negen criteria wordt met het toekennen van “plussen” en “minnen” een oordeel gegeven over de combinaties. De te gebruiken criteria worden vooraf toegelicht.

Op het kaartje op de volgende pagina zijn de zes opstelmogelijkheden ingetekend waarmee verschillende combinaties worden gemaakt die in de matrix beoordeeld worden.

Opgemerkt wordt dat opstelling 2 niet gebruikt wordt omdat deze niet voldoet aan het streekplancriterium dat een grootschalige opstelling uit vier of meer turbines moet bestaan.

De in het kaartje genoemde nummers 1 - 6 bij de lijnopstelling corresponderen met de in de matrix opgenomen combinaties.

In de matrix wordt een aantal criteria genoemd waaraan getoetst wordt. Per criteria wordt nu beschreven wat er mee bedoeld wordt.

- o **Aantal turbines:** hier wordt het aantal turbines genoemd dat met deze opstelling geplaatst kan worden. Tussen haakjes (D) staat vermeld hoeveel turbines er in de gemeente Dalfsen kunnen worden geplaatst;
- o **MW:** hier wordt vermeld hoeveel Megawatt (MW) de opstelling kan opleveren. Hierbij wordt uitgegaan van 2 MW. per turbine. Tussen haakjes (D) staat vermeld hoeveel MW in de gemeente Dalfsen kan worden gerealiseerd. Voor de beoordeling geldt het aantal MW dat op Dalfser grondgebied opgewekt kan worden;
- o **Locatie:** Locatiennaamaanduiding;
- o **Vorm in het landschap:** Welke vorm neemt de combinatie in het landschap aan;
- o **Beoordeling MW:** Hier wordt de totaalopbrengst in MW beoordeeld middels het toekennen van plussen en minnen;
- o **Landschap:** Bij dit onderdeel wordt beoordeeld hoe de opstelling of de onderdelen van de combinatie van de opstelling in het landschap passen. Hierbij wordt rekening gehouden met gegevens uit de in de afgelopen jaren uitgevoerde onderzoeken en de in het streekplan opgenomen voorwaarden;
- o **Beoordeling Haskoning:** Bij dit onderdeel wordt nagegaan hoe de combinatie beoordeeld wordt in de Toets windenergie Dalfsen/Zwolle, opgesteld door Royal Haskoning;
- o **Milieufactoren:** Bij dit onderdeel wordt gekeken of er in het oogspringende milieucriteria zijn die in combinatie met windturbines geen verslechtering vormen voor de woonomgeving. Voorbeeld: langs

een spoorlijn loopt een geluidszone. Binnen deze zone is vanwege het geluid geen woningbouw toegestaan. Het plaatsen van windturbines binnen een geluidszone is het combineren van twee geluidsbronnen. Dit wordt dan positief beoordeeld;

- o **Plattelandvisie:** Hierbij wordt gekeken naar wat er in de onlangs vastgestelde Plattelandvisie gemeente Dalfsen over plaatsing van windturbines is opgenomen en welke locatie(s) er in aanmerking komen;
- o **Grondpositie:** Hier wordt aangegeven in hoeverre de onderliggende grond in eigendom is van de initiatiefnemers;
- o **Kansen grondpositie:** Levert het eventueel verschuiven van de opstelling problemen op bij het in bezit hebben van de grond door de initiatiefnemers;
- o **Draagvlak bewoners:** Ingeschat wordt of er veel reacties van omwonenden te verwachten zijn. Of de reacties wel of niet van belanghebbenden komen wordt niet beoordeeld;
- o **Natuur/NB-wet:** Levert de Natuurbeschermingswet problemen op bij de vergunningverlening. Dit is een bevoegdheid van de provincie Overijssel. Op dit moment is hierover nog weinig te zeggen omdat dit een vrij nieuw onderwerp is. Verder zijn de onderzoeksgegevens achterhaald, zo deelde de provincie mee. Dit onderdeel moet bij het behandelen van een concrete aanvraag onderzocht worden.

De beoordeling van de waardering is als volgt:

+ = 2, 0 = 0, - = -2

variant criteria	A (opstelling 1+3)	B (opstelling 3+5)	C (opstelling 3+4)	D (opstelling 3+6)
Aantal turbines	10 (D 6)	8 – 10 (D 4-6)	4 – 5 (D 1)	4 – 4 (D 4?)
MW (2 MW/turbine)	20 (D 12)	16 – 20 (D 8 – 12)	8 10 (D 2)	8 – 16 (D 8)
Locatie	Dalfserveld west en Tolhuislanden (midden-west)	Tolhuislanden (midden-west) Nieuwleusen-west	Tolhuislanden (midden-west) Tolhuislanden noord (gem. Dalfsen)	Tolhuislanden (midden-west) Dalfserveld/Nieuwleusen-west
Vorm in het landschap	V-vorm of Y-vorm	2 lijnen (cluster)	1 lijn	2 lijnen in elkaars verlengde aan weerszijden van de spoorlijn
Beoordeling MW (D)	++	+	--	+
Landschap	+ / -	- / -	- / -	- / -
Beoordeling Haskoning	-	+	+	+
Milieufactoren	- / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++
Plattelandvisie	+ / -	--	--	- +
Grondpositie	++	++	+	+ / --
Kansen grondpositie	+ / +	+ / +	+ / 0	+ / -
Draagvlak bewoners	+ / -	- / -	+ / -	+ / -
Natuur/NB-wet	0	0	0	0
score	12	10	2	4

Conclusie matrix

Vooraf wordt opgemerkt dat de opstellingen 1 – 5 gebaseerd zijn op bestaande initiatieven. Opstelling 6 is niet gebaseerd op een initiatief maar een gezochte opstelling om een extra alternatief te bieden.

Volgens de toetsing aan de in de matrix gehanteerde criteria komt de volgende top drie naar voren:

1. Combinatie A (1 + 3) heeft met 12 punten de hoogste score;
2. Combinatie B (3 + 5) komt met 10 punten als tweede meest geschikte combinatie naar voren;
3. Combinatie D (3 + 6) komt met 4 punten als derde mogelijkheid naar voren.

Het verschil tussen de combinaties A en B met de combinaties C en D is erg groot.

Op basis van de uitkomst zal de definitieve keuze uit de afweging tussen A en B worden gemaakt.

Er volgt nu per opstellingscombinatie een toelichting:

- **Combinatie A** is de opstelling in Dalfserveld (1) met zes turbines en de opstelling in Tolhuislanden (3) met vier turbines. Deze combinatie vormt een V- of zo men wil een Y-vorm in het landschap. Enkele opmerkingen:
  - Beide opstellingen afzonderlijk volgen een lijnvorm in het landschap;
  - Opstelling 1 volgt het verkavelingspatroon en opstelling 3 volgt het spoor;
  - Opstelling 3 ligt binnen een geluidszone langs het spoor waarbinnen geen woningbouw mag plaatsvinden;
  - Om de V-vorm in het landschap duidelijker neer te zetten is de gemeente Zwolle verzocht met de initiatiefnemers te onderzoeken of opstelling 3 langs het spoor naar het zuiden verschoven kan worden. Uit de ontvangen antwoorden is gebleken dat dit niet mogelijk is.
- **Combinatie B** is opstelling 3 met vier turbines in Tolhuislanden en opstelling 5 met vier molens in Nieuwleusen-west. Deze combinatie vormt twee parallelle lijnen in het landschap. Enkele opmerkingen:
  - De twee lijnen lopen parallel langs het spoor;
  - De opstelling in Tolhuislanden staat dicht langs het spoor en de opstelling in Nieuwleusen-West staat op 500 meter vanaf het spoor;
  - Er wordt gesuggereerd dat het hier om een clusteropstelling gaat. Bij een clusteropstelling moet zowel in de lengte als in de breedte de onderlinge afstand gelijk zijn. Hiervan is geen sprake. De onderlinge afstand in opstelling 3 is ongeveer 350 meter. De afstand tussen de lijnen is 500 meter;
  - Opstelling 3 wordt geplaatst binnen een te berekenen geluidszone langs het spoor. Binnen deze zone zijn geen geluidgevoelige objecten zoals woningen toegestaan. Er kunnen wel windturbines binnen deze zone worden geplaatst. Opstelling 5 loopt ook parallel aan het spoor binnen een afstand van 450 meter. Bij deze afstand is geen sprake meer van niet mogen bouwen van geluidgevoelige objecten. Bij deze spoorlijn moet een afstand van 100 meter aangehouden worden.
  - Beide lijnen kunnen aan de noordkant met elk één turbine uitgebreid worden. Opstelling 3 wordt aan de noordkant aangevuld met opstelling 4 (1 turbine). Bij deze combinaties gaat het om een cluster met twee keer vier of twee keer vijf turbines per lijn.
- **Combinatie C** is opstelling 3 verlengd met opstelling 4. Deze laatste opstelling betreft 1 turbine op Dalfser grondgebied aan de westkant van het spoor in Tolhuislanden. Bij deze opstelling kunnen vijf turbines geplaatst worden. De bijdrage door de gemeente Dalfsen aan het opwekken van duurzame energie bedraagt dan ongeveer 2 MW. Deze bijdrage is minimaal.
- **Combinatie D** is opstelling 3 (Tolhuislanden) met opstelling 6. Omdat een lijnopstelling uit minimaal vier turbines moet bestaan geldt dit ook voor opstelling 6. Met dit uitgangspunt is gekeken of deze opstelling mogelijk is. De mogelijkheid van opstelling 3 in Zwolle is een gegeven. Voor opstelling 6 is gezocht naar een lijnopstelling parallel aan het spoor. Gekeken is naar de grondeigendomsituaties van de initiatieven 1 en 2. Verder zijn er cirkels van 320 rond woningen getrokken van mensen die niet participeren in een initiatief. Op grond van de grondposities in combinatie met de aanwezige geluidgevoelige objecten is deze opstelling niet mogelijk.

Beoordeling gevraagde alternatieven

Door uw raad is gevraagd te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de opstelling in Tolhuislanden langs het spoor naar het zuiden te schuiven zodat er visueel afstemming ontstaat met de lijnopstelling in het Dalfserveld, Hooislagen.

Zoals uit de toelichting op de matrix is gebleken is dit niet mogelijk. Belemmeringen zijn de grondposities en de bestaande geluidgevoelige objecten. Dit betreft de aanwezige bebouwing van derden die niet participeren in een initiatief en dit ook niet willen. De betreffende woning moet dan als geluidgevoelig object volgens de Wet geluidhinder worden aangemerkt. De door Zwolle opgegeven gegevens zijn nagetrokken. Gebleken is dat verschuiving van de turbines niet tot het gewenste resultaat kan leiden omdat dit niet mogelijk is.

Door de gemeente Zwolle is dit als volgt geformuleerd: "Zowel aan de noord- en zuidzijde liggen, mede door de ruilverkaveling, de grondposities lastig. De initiatiefnemer krijgt de handen hier niet voor op elkaar. Verder naar de zuidzijde speelt bovendien dat afstanden tot woonbebouwing te klein worden. Dit heeft niet de voorkeur. Wanneer overigens ooit de laagvliegroute van de kaart verdwijnt sluiten we niet uit dat op Hessenpoort ook nog een aantal molens gerealiseerd zullen gaan worden."

Geluidszone

Plaatsing van windturbines binnen een geluidszone is dus een passende locatie ten opzichte van plaatsing van turbines in een omgeving met een lager omgevingsgeluid.

Bij combinatie B is al op de geluidzone ingegaan. De conclusie is dat voor de opstelling langs het spoor in Nieuwleusen-West dit geen argument is om daar windturbines om geluidsredenen te plaatsen.

Dit argument geldt ook voor opstelling 6. Als deze opstelling al mogelijk is dan is de afstand tot het spoor zo groot dat geen sprake is van plaatsing binnen de geluidzone van het spoor.

Beleving in het landschap

Bij de combinatie met een opstelling in het Dalfserveld (1) en een opstelling langs het spoor in Tolhuislanden (3) gaat het in beide gevallen om een lijnvormige opstelling in het landschap.

Volgens de uitgevoerde onderzoeken en de daarin opgetekende voorkeuren voor inpassing in het landschap geniet het de voorkeur dat lijnopstellingen met windturbines de structuur in het landschap volgen. Het gaat hier bij voorkeur om de verkavelingstructuur en de daaraan gekoppelde beleving in het landschap.

Lijnen in het landschap kunnen 'natuurlijk' zijn. Waar komen deze nog voor? Maar er kunnen ook lijnen in het landschap worden gevolgd die duidelijk door de mens zijn aangelegd, zoals spoorlijnen, hoogspanningslijnen en wegenpatronen.

Opstelling 1 in het Dalfserveld volgt een combinatie van lijnen. De opstelling loopt parallel aan de hoogspanningslijn en volgt de belangrijkste in het landschap te herkennen verkavelingstructuren.

Opstelling 3 in Tolhuislanden loopt parallel aan het spoor die haaks op de aanwezige landschapsstructuur staat.

De combinatie 3 + 5 vormt een cluster met twee lijnen met elk vier turbines. In tegenstelling tot een lijnopstelling vormt een cluster een massiever in het landschap voorkomend object. De persoon die zich door het landschap beweegt ervaart een cluster door het verspringen van de turbines ten opzichte van elkaar als onrustiger.

Een lijnopstelling wordt vanaf een afstand als rustiger ervaren.

Plattelandsvisie

Een criterium in de matrix is de Plattelandsvisie. Deze visie is recent door u vastgesteld. In de Plattelandsvisie wordt ervan uitgegaan dat ten noorden van de kern Dalfsen en ten westen van de kern Nieuwleusen gebieden zijn gelegen voor het plaatsen van grootschalige windturbines en dat uw raad de plaatsing van windturbines in het gebied ten westen van Nieuwleusen niet acceptabel vindt.

Deelgebiedsvisie Dalfserveld / Oudleusenerveld / Nieuwleusen

Windenergie: geen plaatsing van windturbines ten westen van Nieuwleusen. De mogelijkheden van plaatsing in het Dalfserveld ten westen van de Hoevenweg worden onderzocht waarbij afstemming met de buurgemeenten Staphorst en Zwolle noodzakelijk wordt geacht. Plaatsing van windmolens in kleine groepjes verspreid door het gebied is daarbij niet gewenst. Er dient een clustering plaats te vinden. In een nadere besluitvorming wordt dit verder uitgewerkt.

In de matrix zijn de twee initiatieven in het oostelijk deel van het Dalfserveld niet meegenomen. De reden hiervoor is dat uw raad in januari 2006 heeft besloten dit deel vooralsnog buiten beschouwing te laten. Toch wordt dit deel van het Dalfserveld bij u onder de aandacht gebracht. Voor het oostelijke deel van het Dalfserveld zijn twee initiatieven ingediend. Eén in het noordelijk deel en één in het zuidelijk deel. Deze initiatieven voldoen in grote lijnen aan de voorwaarden van de streekplanherziening. Daarnaast zijn de initiatiefnemers van het initiatief Windpark Dalfsen (Veldhoeveweg) van mening dat het draagvlak onder de bewoners groot is. Uit reacties en gesprekken in de afgelopen jaren over het initiatief is gebleken dat er geen tot nauwelijks weerstand tegen het initiatief valt te verwachten.

Conclusie

De gemeente Zwolle heeft als enige mogelijkheid voor het plaatsen van een grootschalige opstelling met minimaal 4 windturbines Tolhuislanden. Deze opstelling combineren met een opstelling in Nieuwleusen-West, waarbij een cluster wordt gevormd, is om landschappelijke redenen, vanwege de bijdrage aan de BLOW-doelstelling op Dalfser grondgebied en de te verwachten maatschappelijke weerstand minder aan te bevelen.

In de gemeente Dalfsen liggen meerdere mogelijkheden waarbij opstelling 1, Hooislagen in het Dalfserveld, vanwege de landschappelijke inpassing, de uitstraling en de bijdrage aan de BLOW-doelstelling op Dalfser grondgebied de voorkeur geniet.

Een combinatie met de opstellingen 1 en 3 is ook planologisch uitvoerbaar vanwege de opstelling van de provincie Overijssel die dit met het meeondertekenen van een overeenkomst tussen de gemeenten Zwolle en Dalfsen wil bekrachtigen. In deze overeenkomst wordt vastgelegd hoe de afstemming tussen de opstellingen wordt geregeld.

Financieel kader:

Zie eerder voorstel.

Communicatie:

Zie eerder voorstel.

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
L.V. Elfers

de secretaris-directeur,
drs. H. Zwart